

Matematyka w poezji Andrzeja Sosnowskiego i Tymoteusza Karpowicza

Aleksandra Górecka

(Wydział Filologii Polskiej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Prezentacja skupia się na analizie i interpretacji utworów Andrzeja Sosnowskiego oraz Tymoteusza Karpowicza pod kątem translacji języka i świata matematyki na płaszczyznę wiersza. Analizowane teksty rozpatrywane są jako projekt matematycznej poezji. Przy rozpatrywaniu tekstów Andrzeja Sosnowskiego najważniejszymi terminami są „unifikacja” oraz „rozmaitość” – terminy z pogranicza obu rozpatrywanych dziedzin naukowych. Pierwszorzędne w tym zakresie jest nawiązanie do teorii grafów, incydentalne natomiast do geometrii różniczkowej czy logiki. Wzajemne połączenia między elementami rzeczywistości Sosnowski zauważył tworząc wiersze-grafy. Poprzez jego świadome rozłożenia struktur sieciowych w tekście możemy obserwować unifikację dziejącą się na (i w trakcie „dziania się”) rozmaitości. Miesza słowa ze sobą, rozkleja je, a one wytwarzają różne płaszczyzny znaczeń. To, co dzieje się w wierszach Sosnowskiego przypomina sieć, płataninę znaczeń i podmiotowości. Sieć posiada własność tak zwanego małego świata, gdzie między dwoma wierzchołkami istnieją bardzo krótkie ścieżki.

Część poświęcona Tymoteuszowi Karpowiczowi prezentuje jego projekt poezji matematycznej, który badany jest pod kątem przenikania się kilku dziedzin matematycznych – logiki, teorii mnogości, geometrii euklidesowej i różniczkowej. Podobnie dzieje się w poezji Tymoteusza Karpowicza, gdzie płaszczyzna wierszy stanowi labirynt, ścieżkę w ścieżce, wielokrotnie rozgałęziającą się drogę. Dla twórcy poezja to z jednej strony język w pełni kontrolowany, z drugiej to jedynie odbicie pewnej rzeczywistości, co ukazuje poprzez strukturę triad semantycznych jako konfrontacji dwóch niesymetrycznych wizji świata – artystycznej i intelektualnej. Karpowicz, podobnie jak Sosnowski, stosuje grę odbić, szukając możliwości pogodzenia słowa z rzeczą, wyobraźni z materią, a liczby ze słowem. Poprzez nawiązanie do logiki ukazuje, że zasady

poezji przeważają nad zasadami matematyki, jednocześnie dowodzi, że prawa logiki są zawodne i sztuczne. Geometria w wierszach Karpowicza jest nieśmiała, nienarzucająca się, ale nieustannie obecna.

Bibliografia:

Literatura podmiotu:

T. Karpowicz, *Kamienna muzyka*, Warszawa 1958.

T. Karpowicz, *Odwrócone światło*, Wrocław 1972.

T. Karpowicz, *Słoje zadrzewne*, Wrocław 1997.

Sosnowski, *Dożynki 1987-2003*, Wrocław 2016.

Sosnowski, *poems*, Wrocław 2010.

Sosnowski, *Pozytywki i marienbadki (1987-2007)*, Wrocław 2009.

Literatura podmiotu:

Frieze, M. Karoński, *Introduction to random graphs*, Cambridge University Press.

J. Gutorow, *Urwany ślad*, Wrocław 2007.

G. Jankowicz [red.], *Lekcja żywego języka*, Kraków 2003.

O. Karwowski, *Zbiór zadań z geometrii różniczkowej*, Warszawa 1973.

M. Mayenowa [red.], *Poetyka i matematyka*, Warszawa 1965.

D. Oramus, *Stany splątane. Fizyka a literatura współczesna*, Kraków 2020.

P. Próchniak, *Promieniowanie tła. Szkice o wierszach i czytaniu*, Wołowiec 2020.

G. Steiner, *Poezja myślenia*, tłum. B. Baran, Warszawa 2016.

I. Steward, *Liczby natury*, tłum. M. Tempczyk, Kraków 2019.

A. Świeściak, *Melancholia w poezji polskiej po 1989 roku*, Kraków 2010.

R. Murawski, *Nieskończoność w matematyce. Zmagania z potrzebnym, acz kłopotliwym pojęciem*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2014, nr 55.

Netografia:

Bielik-Robson, *A poem should not mean but live. Oznaki życia w późnej poezji Andrzeja Sosnowskiego*. Dostępny w Internecie: <shorturl.at/yEPZ3>

H. Czubała, *Tymoteusza Karpowicza doświadczenie rzeczy słowem*. Dostępny w Internecie: https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/6303/Czuba%20a_Henryk.pdf?sequence=1

M. Głowacki, *Matematyka w twórczości Stanisława Lema*. Dostępny w Internecie: <<https://docplayer.pl/4413990-Matematyka-w-tworczoscistanislawa-lema.html>>.

K. Górniak, *Poezja pisana matematyką. O pewnym aspekcie projektu „poezji niemożliwej” Tymoteusza Karpowicza*. Dostępny w Internecie: <shorturl.at/qwIX7>

B. Gręda, *Wstęga Möbiusa*. Dostępny w Internecie:

<http://www.zobaczycmatematyke.krakow.pl/przyklady/GREDA/index.html>

M. Heller, *O przestrzeniach Banacha*. Dostępny w Internecie:

<https://core.ac.uk/download/pdf/299330229.pdf>